

-ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ-

Francois Hartog

**Καθεστώς
ιστορικότητας**

**Παροντισμός και
εμπειρίες του χρόνου**

Μετάφραση: Δημήτρης Κουσουρής

**ISBN: 978-960-221-554-8, σελ. 272,
σχ.17x24, α' έκδοση Ιανουάριος 2014,
τιμή 20,00 € (χωρίς ΦΠΑ)**

Οι εμπειρίες του χρόνου ποικίλλουν εξαιρετικά, αφού κάθε κοινωνία διατηρεί μια ιδιαίτερη σχέση με το παρελθόν, το παρόν και το μέλλον. Για να συγκρίνει τους τρόπους με τους οποίους αρθρώνονται αυτές οι χρονικότητες, ο Φρανσουά Αρτόγκ, επιφανής ιστορικός, ευαίσθητος στις μεταλλαγές του χρόνου, προτείνει ένα εργαλείο που ονομάζει «καθεστώς ιστορικότητας».

Ο Οδυσσέας στο νησί των Φαιάκων ή οι Μαορί του Ειρηνικού έχουν άλλους τύπους αναμνήσεων απ' ό,τι τα πρόσωπα της Βίβλου ή ο Αυγουστίνος στις Εξομολογήσεις του. Στο παλαιό καθεστώς ιστορικότητας, το παρελθόν φωτίζει το μέλλον. Μετά τη Γαλλική Επανάσταση, ο χρόνος γίνεται επιτάχυνση και τα μαθήματα έρχονται από το μέλλον. Ο Σατωμπριάν δεν παύει γράφοντας να περνάει από το παλαιό στο νεωτερικό καθεστώς ιστορικότητας. Στις τελευταίες δύο δεκαετίες του 20ού αιώνα η μνήμη, μαζί με τις συναφείς έννοιες της μνημόνευσης, της κληρονομιάς, του έθνους, της ταυτότητας, ήρθε στο προσκήνιο, το ίδιο και το παρόν, ενώ παράλληλα ο χρόνος γινόταν όλο και περισσότερο εμπόρευμα και αντικείμενο κατανάλωσης. Έτσι ο συγγραφέας διαπιστώνει την επικράτηση ενός παρόντος ατέρμονου και πανταχού παρόντος –το οποίο ονομάζει «παροντισμό»– επιφορτισμένου μ' ένα χρέος απέναντι τόσο στο παρελθόν όσο και στο μέλλον.

«Πρωτοδημοσιευμένο το 2003, αυτό το βιβλίο μιλούσε για “κρίση” του χρόνου, προφανώς όμως όχι για την κρίση στην οποία έχουμε βυθιστεί από το 2008. Μακριά από μένα η ιδέα να μου αποδοθεί κάποια προφητική ιδιότητα (έστω κι αναδρομική)! Ωστόσο δεν είναι δύσκολο να αντιληφθεί κανείς τις σχέσεις ανάμεσα σε μια κρίση, κατ’ αρχάς χρηματιστική, που εξαπλώθηκε με αφετηρία τις Ηνωμένες Πολιτείες και σε ένα κόσμο όπου το παρόν κυριαρχεί κι επιβάλλεται ως μοναδικός ορίζοντας. Ποιες λέξεις ακούμε από το 2008; Κρίση, ύφεση, αλλά και μεταβολή (σε βάθος), και μάλιστα αλλαγή εποχής. Τίποτα πια δεν θα ’ναι όπως πριν, δήλωναν ζωηρά οι μεν. Όμως η οικονομία θα ξαναπάρει μπρος (εννοείται, όπως πριν!), δήλωναν, εξίσου ζωηρά, οι άλλοι (ή οι ίδιοι) [...] Στην Ευρώπη ενοχοποιούνται πλέον τα δημόσια ελλείμματα, ενώ η νομισματική κερδοσκοπία καλά κρατεί (υπάρχει αλήθεια κάτι πιο παροντιστικό;) Η Ελλάδα κάτι ξέρει απ’ όλα αυτά.

Τι μπορεί να αντιπροτείνει ο ιστορικός; Η «ανάκαμψη» δεν αποτελεί προφανώς μέρος του οπλοστασίου του. Μπορεί, από την άλλη, να προτείνει μια παράκαμψη του παρόντος, χάρη στην εξάσκηση ενός βλέμματος από μακριά. Μια αποστασιοποίηση δηλαδή. Το εννοιολογικό εργαλείο του καθεστώτος ιστορικότητας βοηθά να δημιουργηθεί μια απόσταση ούτως ώστε, στο τέλος της όλης επιχείρησης, να μπορούμε να δούμε καλύτερα εκείνο που είναι κοντά. Αυτό είναι, εν πάση περιπτώσει, το σχέδιο και το στοίχημα του εγχειρήματός μου.»

(από τον Πρόλογο του συγγραφέα για την ελληνική έκδοση)

Ο **François Hartog** γεννήθηκε το 1946. Παλαιός μαθητής της *École normale supérieure*, κατέχει την έδρα αρχαίας και νεότερης ιστοριογραφίας στην *École des hautes études en sciences sociales* (EHESS). Είναι μέλος του *Centre Louis Gernet*, εταίρος του *Centre de recherche historique* (CRH) και ιδρυτικό μέλος της *Association des Historiens*. Έργα του είναι: *Le Miroir d'Hérodote. Essai sur la représentation de l'autre* (1980 – ελλ. έκδ.: *Ο καθρέφτης του Ηροδότου, Σαββάλας*), *Le XIXe siècle et l'histoire. Le cas Fustel de Coulanges* (1988 – *Ο 19ος αιώνας και η ιστορία, Ιστορητής / Κάτοπτρο*), *Mémoire d'Ulysse : récits sur la frontière en Grèce ancienne* (1996 – *Μνήμη Οδυσσέα, Σαββάλας*), *Pierre Vidal-Naquet un historien dans la cité* (με τους Alain Schnapp και Pauline Schmitt, 1998), *Les Usages politiques du passé* (με τον Jacques Revel, 2001), *Régimes d'historicité. Présentisme et expériences du temps* (2002), *Anciens, modernes, sauvages* (2005), *Évidence de l'histoire. Ce que voient les historiens* (2005), *Vidal-Naquet, historien en personne* (2007), *Croire en l'histoire* (2013). Έχει επίσης διευθύνει κριτικές εκδόσεις των έργων του Πλούταρχου και του Πολύβιου.